

Студент 4 курсу
факультету економічної інформатики ХНЕУ ім. С. Кузнеця

АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ПРИБУТКІВ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Анотація. Наведено інформацію, що дає змогу зробити оцінку прибутковості фінансового ринку України за його секторами та оцінити можливість зростання на майбутні роки з урахуванням попередньої інформації та виявити найбільш залежний сектор, що відіграє найбільш важливу роль в останні роки для збільшення прибутковості країни.

Аннотация. Представлена информация, которая позволяет сделать оценку доходности финансового рынка Украины по его секторам и оценить возможность роста на предстоящие годы с учетом предыдущей информации и выявить наиболее зависимый сектор, играющий наиболее важную роль в последние годы для увеличения прибыльности страны.

Annotation. Information is provided that makes it possible to assess the profitability of the financial market of Ukraine by its sectors and the possibility of growth in the coming years based on the prior information and identify the most dependent sector which has played the most important role in recent years, to increase the profitability of the country.

Ключові слова: фінансовий сектор, грошово-кредитний сектор, сектор страхових та пенсійних послуг, фондовий сектор, сектор інвестицій, банківський сектор.

Сьогодні фінансовий сектор розглядають як фінансовий ринок, який забезпечує накопичення та розподіл інвестиційних ресурсів, взаємодію виробників та споживачів фінансових послуг за правилами, визначеними державою та її регуляторними органами. Складовими фінансового ринку виступають грошово-кредитний, страховий, фондовий ринок, ринок послуг спільного інвестування, недержавних пенсійних послуг. Метою даної роботи є ознайомлення читача з теперішньою ситуацією в Україні за кожною з галузей, яка входить у фінансовий сектор [1].

Варто додати, що роль фінансового сектору у підвищенні ефективності функціонування національної економіки дуже важлива, саме тому її досліджують зарубіжні економісти, такі, як: Ф. Аллен, Г. Габбарт, Дж. Герлі, Р. Голдсміт, Дж. Грінвуд, Д. Даймонд, К. Джалан, Х. Джонсон, Доллан Е. Дж., Р. Кінг, А. Кхан, Р. Лівайн, Р. Раджан, П. Роуз. Разом із тим актуальними є питання прибутковості фінансового сектору як економічної категорії у взаємозв'язках із поняттями "фінансова система", "фінансовий ринок", "фінансовий посередник"; недостатньо чітко обґрунтована його роль і місце у фінансовій системі, що й зумовлює актуальність статті.

Для ознайомлення з ситуацією в Україні за прибутками подано розбиття доходів за секторами фінансового ринку (табл. 1) [2].

Таблиця 1

Прибутки за секторами фінансового сектору України

Роки	Прибутки, млн грн				
	Грошово-кредитний сектор	Сектор страхових та пенсійних послуг	Фондовий сектор	Сектор інвестицій	Банківський сектор
2005	82 760	6 129	780 639	111 174	150 698
2006	97 214	8 741	239 423	148 972	142 369
2007	141 901	15 343	84 796	222 679	165 926
2008	186 671	19 305	114 536	272 074	231 710
2009	194 965	15 621	58 831	192 878	225 109
2010	225 692	19 022	54 423	189 061	136 847
2011	239 885	21 799	396 478	259 932	142 778
2012	255 283	20 852	434 821	263 728	98 255
2013	307 139	26 174	3 132 413	247 892	168 888
лютий 2014	308 426	25 154	189 289	–	15 331

Як видно з наведеної табл. 2, прибутки в країні за наведеними роками розподілені не зовсім рівномірно. Це свідчить про те, що розвиток країни не стоїть на місці, адже з наведених даних можна зробити висновок, що в останні роки, не дивлячись на сектор економіки, показники є вищими, аніж у перші роки огляду даних. У свою чергу, низькі показники зумовлені тим, що в країні відбувалися якісь непередбачені планом розвитку процеси, що впливали на фінансовий стан держави. Далі пропонується інформація щодо темпів зростання чи падіння прибутковості в Україні за останні два роки для оцінки теперішньої ситуації і можливих перспектив розвитку.

Таблиця 2

Структура і динаміка прибутків

Сектори	2012 рік	2013 рік	Структура		Тр	Тпр
			2012 рік	2013 рік		
Грошово-кредитний сектор	255 283	307 139	23,79	7,91	0,33	0,67
Сектор страхових та пенсійних послуг	20 852	26 174	1,94	0,67	0,35	0,65
Фондовий сектор	434 821	3 132 413	40,53	80,68	1,99	-0,99
Сектор інвестицій	263 728	247 892	24,58	6,38	0,26	0,74
Банківський сектор	98 255	168 888	9,16	4,35	0,48	0,52
Сума	1 072 939	3 882 506	100	100	–	–

Як видно з наведеного аналізу найбільшу частку в фінансовому секторі України як у 2012 році, так і в 2013 році займав Фондовий ринок і якщо в 2012 році він займав 40 % прибутковості всього сектору фінансів, то в 2013 році він збільшився вдвічі і склав уже 80 %. Отож за підсумками 2013 року обсяг біржової торгівлі на УФБ збільшився на 2,98 млрд грн (у 8 разів) порівняно з 2012 роком. Оскільки у той же час всі інші сектори втратили свою позицію, найімовірніше через велику частку прибутковості фондових бірж.

Також важливу роль на фінансовому ринку відіграють небанківські кредитні установи (так звані "парабанки"). Вони функціонують на кредитному ринку, але на відміну від комерційних банків можуть здійснювати обмежене коло операцій. Основним їх видом є кредитні спілки, які формують свої ресурси на основі пайових та інших внесків членів цих спілок, а також здійснюють мобілізацію коштів на депозитні вклади. Основний напрям їх діяльності – кредитування юридичних і фізичних осіб. У цій сфері функціонують також ломбарди, які надають кредити фізичним особам під заставу майна [3]. Отже, далі слід навести інформацію за роками за прибутковістю даних одиниць врядування (рис. 1).

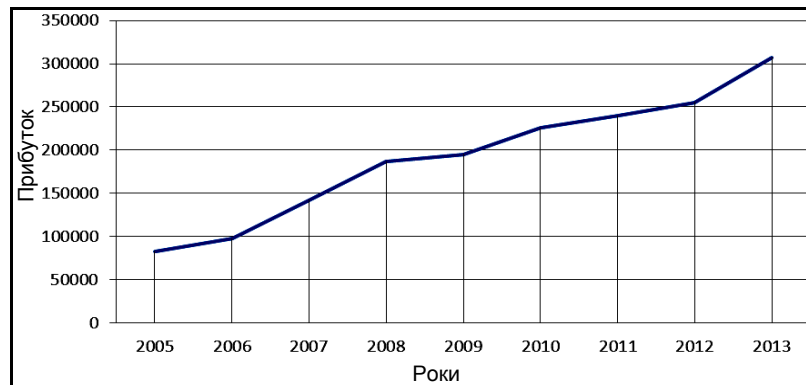

Рис. 1. Прибуток грошово-кредитних установ

Як видно на графіку, наявна гарна тенденція, адже з роками прибуток від даних одиниць управління тільки збільшується, а це є позитивним результатом і свідчить про правильну й ефективну роботу таких упродовжень у фінансовому секторі України.

Важливу роль на ринку фінансових послуг відіграють страхові компанії. Вони формують колективні страхові фонди на засадах солідарної відповідальності, приймаючи на себе відповідні ризики, укладають угоди страхування з юридичними та фізичними особами, приймають страхові внески (премії) й виплачують страхове відшкодування. Крім того, вони є одними з провідних суб'єктів фінансового ринку, інвестуючи тимчасово вільні кошти та страхові резерви, а також надаючи кредити своїм клієнтам (у межах передбачених законодавством даної країни). Разом із ними у сфері соціального страхування функціонують недержавні пенсійні фонди і спільно з державним пенсійним фондом формують систему пенсійного забезпечення. Недержавне пенсійне страхування є добровільним, доповнюючи обов'язкове державне, і здійснюється у накопичувальній формі (розмір пенсії прямо залежить від накопиченої на персональному рахунку суми внесків). Недержавні пенсійні фонди є одними з найважливіших інвесторів, маючи у своєму розпорядженні так звані "довгі гроші", які можуть вкладатися у довготривалі проекти, сприяючи розвитку економіки [4]. Далі наведена інформація щодо річних прибутків в описаних сферах (рис. 2).

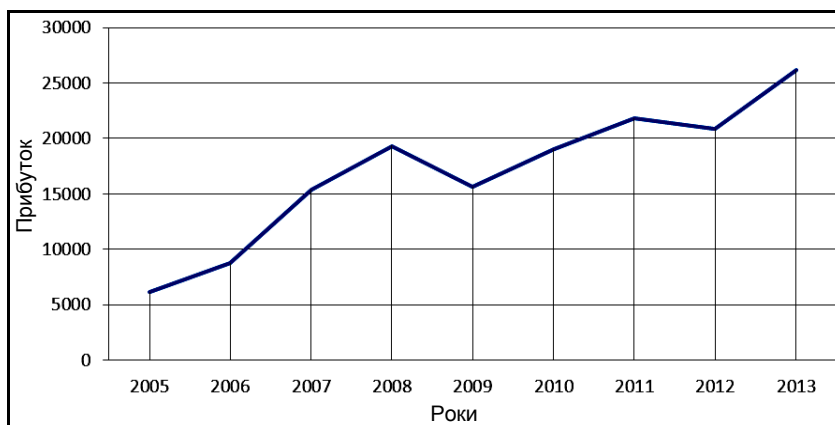

Рис. 2. Прибуток страхових та пенсійних корпорацій

Ситуація є непоганою, адже знову ж таки простежується тенденція до зростання. Є певні виключення тільки в період із 2008 по 2009 роки, що є причиною цього – сказати важко, але можливо, що якимось чином вплинули події, пов'язані з кризою, яка відбулася в 2008 році. Можна припустити, що якісь економічні події чи зрушення в національній економіці спричинили такий спад. У цілому ж ситуація сприятлива і надійна.

Наступним етапом буде інвестування. Інститути спільного інвестування виступають фінансовими посередниками на ринку цінних паперів, мобілізуючи кошти розрізнених інвесторів та вкладаючи їх у відповідні інвестиції. В Україні вони можуть створюватися у формі пайових (відкритих, інтервальних, закритих диверсифікованих і недиверсифікованих, венчурних) та корпоративних (закритих недиверсифікованих і венчурних) інвестиційних фондів. Подано динаміку прибутку інвестицій у фінансовому секторі (рис. 3).

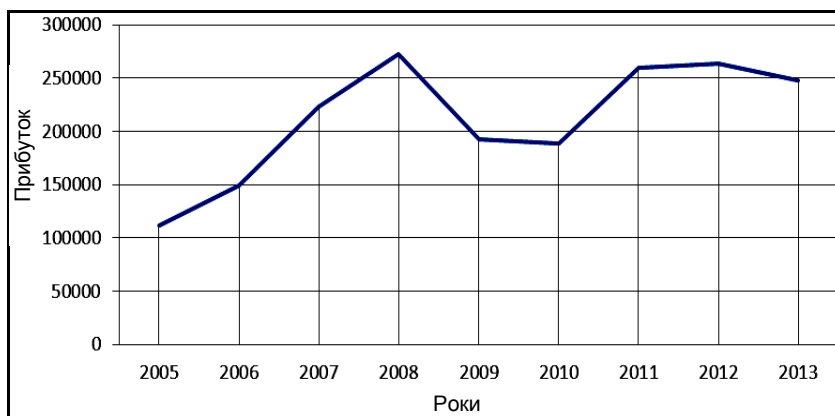

Рис. 3. Прибуток від інвестицій

З побудованого графіка видно, що в останні роки спостерігається спад прибутку від інвестицій. Чим це може бути викликано – невідомо, але безумовно значну роль відіграла останнім часом втрата інвесторами привабливості інвестувати в Україну через складну економічну ситуацію держави. Та все ж можна говорити про те, що ситуація не гірша порівняно з падінням 2008 – 2010 років, де криза була більш значимою, ніж зараз. В цілому інвестування не втратило значних позицій за прибутковістю у фінансовому секторі України.

Наступною важливою складовою прибутковості фінансового сектору є фондовий ринок. Професійна діяльність на фондовому ринку – це діяльність юридичних осіб із надання фінансових та інших послуг у сфері розміщення та обігу цінних паперів, обліку прав за цінними паперами, управління активами інституційних інвесторів, що відповідає встановленим вимогам. Договори щодо управління цінними паперами можуть укладатись як з фізичними, так і юридичними особами. Важливою умовою є те, що сума договору про управління цінними паперами з одним клієнтом – фізичною особою має становити не менше суми, еквівалентної 100 мінімальним заробітним платам. Торговець цінними паперами може виступати поручителем або гарантом виконання зобов'язань перед третіми особами за договорами, що укладаються від імені клієнта такого торговця, отримуючи за це винагороду, що визначається договором торговця цінними паперами з клієнтом [3]. Далі запропоновано графік прибутковості фондового ринку за роками (рис. 4).

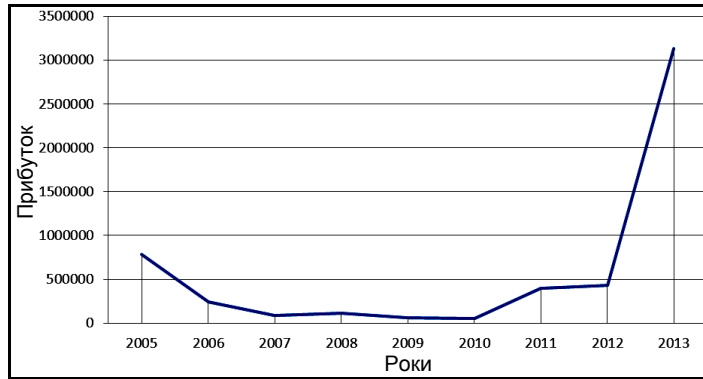

Рис. 4. Прибутки фондового ринку

Як видно з графіка, фондовий ринок мав стабільний плін за майже всі роки, але конкретно з 2012 по 2013 рік можна бачити різкий стрибок у позитивний бік. Це в загальному позитивна картина для фінансового сектору, адже збільшення відбулось у рекордні 8 раз і частка ринку зросла вдвічі порівняно з іншими секторами, а це свідчить про велике збільшення прибутковості в самому секторі.

Також дуже важливою складовою фінансового сектору є дослідження закономірностей розвитку банківського сектору і його структури в умовах фінансової глобалізації, яка визначає не тільки сучасні тенденції міжнародного руху капіталу, а й стан світової фінансової системи у найближчому майбутньому є особливо актуальним і потрібним. У системі фінансового ринку банки відіграють роль основних носіїв та організаторів грошово-кредитних відносин, а світовий фінансовий ринок виконує функцію своєрідного каталізатора процесів концентрації капіталу. Організація і функціонування банківського сектору в сучасних умовах має якісно новий характер взаємодії складових елементів, що спонукає до комплексного аналізу і розкриття сутності банківського сектору та особливостей його структури в Україні. Слід навести динаміку прибутків, що були зафіксовані роками в банківському секторі (рис. 5).

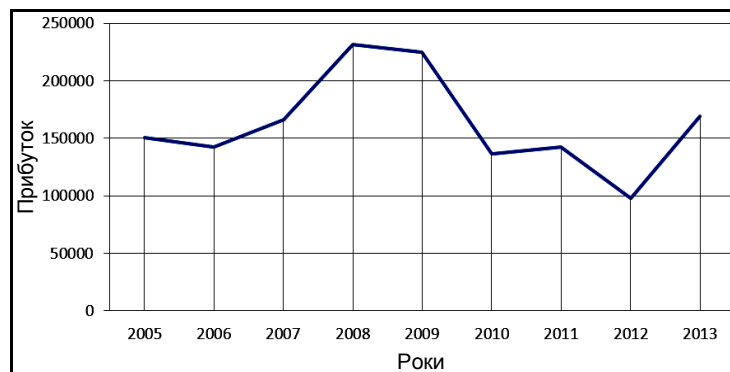

Рис. 5. Доходи банківської діяльності України

Дивлячись на подану динаміку, можна говорити, що в цілому ситуація нормальна, та все ж за весь період спостерігається нестабільний плін прибутковості. Останнім часом за даними Національного банку України країна почала виходити з кризи прибутковості, адже в період з 2012 по 2013 роки спостерігається зростання прибутку в країні порівняно з попередніми роками. Варто нагадати, що ситуація була поганою в період із 2008 по 2009 роки, адже тенденція була негативною через щорічне падіння, тепер же держава почала набирати оберти в цій сфері та є шанси і посилення до того, що в 2014 році теж відбудеться зростання.

Виходячи з наведеної інформації, можна зробити повноцінний висновок про фінансовий сектор України. Кожна розглянута галузь має свій елемент впливу, бо є важливою складовою системи. Не всі сектори, які перераховані, на жаль, мають однаковий еквівалент впливу на весь сектор фінансів. Окремо слід виділити фондовий ринок, який неочікувано вийшов в яскраві лідери з прибутковості в Україні. За даними офіційного сайту фондового ринку за один рік прибуток був збільшений у вісім разів і це дуже продуктивний результат, тому потрібно далі працювати в такому напрямі. Інші сектори скоротили свою прибутковість можливо саме за рахунок збільшення фондового ринку, але в цілому це не значно вплинуло на скорочення кожного сектору окремо. Стосовно майбутніх прибутків у цьому секторі говорити дуже рано, оскільки 2014 рік несе нестабільну економічну ситуацію.

Наук. керівн. Гриневич Л. В.

Література: 1. Фінансовий сектор України: сучасний стан і стратегія розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://libfor.com/index.php?newsid=44>. – Назва з екрану. 2. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку

послуг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/18291122/menedzhment/suchasniy_stan_perspektivi_rozvitku_rinku_poslug_ukrayini. – Назва з екрану. 3. Фінанси підприємницького сектору, система грошових фондів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/1529052745661/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/finansii_pidpriyemnitskogo_sektoru. – Назва з екрану. 4. Фондовий ринок [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/15950210/menedzhment/fondoviy_rinok. – Назва з екрану.

УДК 336.74

Штагер О. О.

Студент 4 курсу
факультету економічної інформатики ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ПРОБЛЕМА СТАБІЛЬНОСТІ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Анотація. Описано функціонування і розвиток валютного ринку в Україні та проаналізовано його сучасний стан. Зазначено причини нестабільності валютного курсу та ситуації на валютному ринку в Україні. Проаналізовано динаміку змін валютного курсу в Україні з 2002 року до березня 2014 року та зроблено висновки щодо ситуації на валютному ринку.

Аннотация. Описано функционирование и развитие валютного рынка в Украине и проанализировано его современное состояние. Указаны причины нестабильности валютного курса и ситуации на валютном рынке в Украине. Проанализирована динамика изменений валютного курса в Украине с 2002 года по март 2014 года и сделаны выводы о ситуации на валютном рынке.

Annotation. Operation and development on the currency market in Ukraine is described and analysis of its current condition is made. The reasons for the instability of the exchange rate and the foreign exchange market in Ukraine are given. The dynamics of exchange rate changes in Ukraine from 2002 to March 2014 is analysed and conclusions about the situation on the currency market are drawn.

Ключові слова: валютний ринок України, валюта, курс валюти, нестабільність, кредит, міжнародний валютний фонд.

Актуальність даної статті підтверджується тим, що валютний курс, як і валютний ринок у цілому, відображається на житті кожного громадянина, цінах на продукти та послуги, економічних показниках на макро-, мезо- та мікроекономічному рівні життя країни. Нестабільний курс української гривні торкається кожного. Відомо, що відбувається подорожчання на всіх рівнях життя українців. Стабільність – риса, якої, на жаль, зараз не вистачає на валютному ринку України. Долар, євро та інші валюти змінюють свій курс майже кожного дня, починаючи з грудня 2013 року. Кожна особа, незважаючи на статус та вид діяльності, помітила та відчула всі зміни, які відбуваються зараз. Валютний ринок та його регулювання займає важливе місце в економічній політиці держави, оскільки стимулює економічний розвиток у країні та здійснює відповідний вплив на стан окремих секторів, галузей і підприємств.

У статті розглянуті погляди на вирішення проблеми таких вчених, як: Н. Бодрова, Б. Дуда, С. Еш, Д. Гридчук, О. Охріменко, В. Литвицький.

Найбільшою невирішеною проблемою на валютному ринку України є його нестабільність. Як зробити ринок стабільним завжди, а курс гривні утримати на постійній позначці? Також можна зазначити, що проблемою є і спекуляція банків та інших фінансових установ.

Мета написання статті – виділити основні проблеми валютного ринку України для того щоб усвідомити, в яких сферах чи частинах економіки треба допрацювати узагальнену систему принципів та законів.

Особливості економічних процесів вітчизняного фінансового простору вказують на унікальну важливість валютного ринку в Україні. Це зумовлено як самою природою останнього, так і його політичним значенням, у результаті якого регулювання органами державної влади відносин, пов'язаних з обігом та використанням іноземної валюти відбувається не просто враховуючи політичну доцільність, а є прямо підлеглим політичним, а отже, й електоральним цілям. У результаті такого стану в Україні не сформовані адекватні економічні цілі державного валютного регулювання, що несе значні побічні ефекти для економіки [1].

Валютні відносини є однією з найбільш складних сфер ринкового господарства, оскільки в них зосереджені проблеми національної і світової економіки. В умовах глобалізації постійно збільшуються міжнародні потоки товарів, послуг і особливо капіталів і кредитів. Валютний ринок та його регулювання займає провідне місце в економічній політиці держави. Валютне регулювання